

OBCHODNÍ PRÁVO

1/2021

ČASOPIS PRO OBCHODNĚ PRÁVNÍ PRAXI •

z obsahu

**Limity přezkumu
skutečnosti uváděných
v návrhu na zápis
do obchodního rejstříku**

**Některé problémy spojené
s přezkoumáním rozhodčího
nálezu soudem – část II**

**Blankosměnka
a oprávnění věřitele
plynoucí z dohody
o směnečném
vyplňovacím právu**

TIRÁŽ

Vydává Wolters Kluwer ČR, a. s.,
U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3

www.casopisobchodnipravo.cz
všeobecné podmínky:
www.wolterskluwer.cz/obchod

Redakční rada:

JUDr. Mgr. Michal Pospíšil, Ph.D., LL.M.
(předseda)
prof. JUDr. Josef Bejček, CSc.
prof. JUDr. Martin Boháček, CSc.
prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.
JUDr. Ladislav Derka
prof. JUDr. Jan Dědič
doc. JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D.
JUDr. Ing. Jan Hušek
JUDr. Zdeněk Kovařík
JUDr. František Kučera
JUDr. Jan Lasák, LL.M., Ph.D.
doc. JUDr. Petr Liška, LL.M., Ph.D.
doc. JUDr. Dana Ondrejová, Ph.D.
doc. JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.
doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
JUDr. Tomáš Pohl
prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.
Mgr. Ing. Jan Šovar

Odpovědná redaktorka:

Mgr. Alena Tulachová
tel.: 734 642 108

Příspěvky zasílejte na adresu:
casopisobchodnipravo@wolterskluwer.cz
alena.tulachova@wolterskluwer.com
Autorské právo k časopisu vykonává vydavatel.
Přetisk a jiné šíření a užití části nebo celku
včetně zařazení do elektronické databáze je
možné pouze se souhlasem vydavatele.

Stanoviska a názory obsažené v jednotlivých
článcích jsou stanovisky a názory autorů.

Ročník 30. Ročně vychází 10 čísel.

Číslo 4 vychází 16. dubna 2021.

Roční předplatné (bez DPH) činí 2 710 Kč.

Roční předplatné tištěného časopisu
s přístupem do elektronického archivu
od roku 2010 činí 3 410 Kč (bez DPH).

Informace o distribuci a předplatném:
tel.: 246 040 444,

e-mail: predplatne@wolterskluwer.com

Registrováno pod číslem MK ČR E 6020,
ISSN 1210-8278

Časopis je vytisknán na 100% recyklovaném
papíru se značkou Eco-label EU.

**Časopis je od roku 2008 evidován v Seznamu
recenzovaných neimpaktovaných periodik
RIV. Příspěvky jsou recenzovány redakční
radou. Blíže viz www.casopisobchodnipravo.cz**

Časopis je dostupný v ASPI

OBSAH

ČLÁNKY

Alexander J. Bělohlávek

**LIMITY PŘEZKUMU SKUTEČNOSTÍ
UVÁDĚNÝCH V NÁVRHU NA ZÁPIS
DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU 2**

Tomáš Pohl

**NĚKTERÉ PROBLÉMY SPOJENÉ
S PŘEZKOUMÁNÍM ROZHODČÍHO
NÁLEZU SOUDEM – ČÁST II. 24**

Roman Chaloupka

**BLANKOSMĚNKA A OPRÁVNĚNÍ
VĚŘITELE PLYNOUCÍ Z DOHODY
O SMĚNEČNÉM VYPLŇOVACÍM
PRÁVU. 33**

Autoři:

Alexander J. Bělohlávek

**prof., prof., zw., Dr., Mgr., Ing., prof. hon.,
dr. h. c.**

Ekonomická fakulta VŠB TU Ostrava,

Fakulta právnická ZČU v Plzni,

Fakulta práva a veřejné správy WSM

Univerzity (Varšava), advokát, prezident

Mezinárodní asociace právníků, rozhodce

JUDr. Roman Chaloupka

katedra obchodního práva

Právnické fakulty ZČU, soudní exekutor

JUDr. Tomáš Pohl

katedra občanského práva Právnické fakulty

Univerzity Karlovy, advokát

ČLÁNKY

Alexander J. Bělohlávek LIMITY PŘEZKUMU SKUTEČNOSTÍ UVÁDĚNÝCH V NÁVRHU NA ZÁPIS DO OBCHODNÍHO REJSTŘÍKU

Výklad registračního principu v rejstříkovém řízení může způsobovat zásadní ohrožení základních práv osob, kterým není poskytnuta plná možnost domáhat se svých práv přímo v tomto řízení. Příkladem je omezení práv ve smyslu § 101 odst. 2 zákona o veřejných rejstřících. Toto ustanovení totiž možnosti obrany přímo v rejstříkovém řízení poskytuje podle aktuálního výkladu pouze osobám, u nichž dochází k úplnému výmazu z obchodního rejstříku. Nejsou tak zohledněny třeba situace, kdy sice osoba formálně zůstává společníkem obchodní společnosti, mění se však výše podílů. Obrana v kontradiktorním řízení o určení neplatnosti rozhodnutí valné hromady pak neposkytuje kvalitativně stejný rozsah ochrany práv díky náročnosti tohoto postupu. Místo výlučně jazykového výkladu je tak v případě § 101 odst. 1 zákona o veřejných rejstřících

nutno aplikovat i další výkladové metody, zejména pak výklad teleologický. Restriktivní přístup k aktivní legitimaci v rejstříkovém řízení může způsobovat i ohrožení základních práv garantovaných Listinou, jakož i předpisy nadnárodního (mezinárodního) původu.

I. ÚVOD

V období před rekodifikací soukromého práva v České republice spoléhaly obchodní společnosti, stejně jako osoby zapisované do obchodního rejstříku jako zapsané osoby na široce vymezený rozsah přezkumu návrhu na zápis skutečnosti do obchodního rejstříku v rejstříkovém řízení. Vzhledem k tomu, že v rámci námitek proti zápisu (změn) mohly být uplatňovány také skutečnosti týkající se vad a zejména platnosti podkladových rozhodnutí orgánů právnických osob, na jejichž základě mělo k zápisu dojít, představovalo rejstříkové řízení efektivní způsob obrany proti zápisu protiprávních změn.

Zohlednit je zapotřebí zejména důsledek vnesení případných námitek na princip materiální publicity, z něhož právní úprava obchodního rejstříku již před rekodifikací vycházela. Pro vztah společnosti a osob zapisovaných do obchodního rejstříku v rámci zápisu společnosti k třetím osobám toto mohlo mít zásadní význam tam, kde má zápis do obchodního rejstříku konstitutivní a nikoli pouze deklaratorní charakter. Uvedeným nemá být nikterak popřeno, že teoreticky bylo možné zneužít širokých přezkumných pravomoci rejstříkových soudů k blokaci zápisů oprávněných. Cílem tohoto příspěvku ovšem není hodnotit jakési morální riziko, jež bylo s dřívější úpravou spojeno, ale její porovnání se stávajícím stavem, při zohlednění praktických důsledků, které nová úprava pro obchodní společnosti přináší. V praxi se totiž lze stále v nikoli zanedbatelném počtu případů setkat s tím, že účastníci nerespektují stávající úpravu zákona č. 304/2013 Sb.¹ a uplatňují v rejstříkovém ří-

¹ Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, v platném znění, dále jen „zák. veř. rej.“

ho vlastnictví jedince, společníka v obchodní společnosti, právo tomuto společníku poskytlo účinné prostředky, jak ochránit své majetkové zájmy. Takové prostředky pak musí obsahově a kvalitativně dosahovat stejně úrovně, jaká je zaručena i jiným subjektům ve shodném nebo obdobném postavení.

Výchozím ústavněprávním předpokladem pro správné pochopení limitů přezkumu skutečností uváděných v návrhu na zápis do obchodního rejstříku je tak potřeba existence úpravy, která společníkům poskytne možnost nerušeného výkonu jejich vlastnického práva vůči obchodnímu podílu ve společnosti a zároveň, dojde-li k zásahu do tohoto práva, poskytne účinné prostředky, kterými se může v přiměřené lhůtě domoci ochrany svých práv a nápravy závadného stavu.

VII. ZÁVĚR

Obecně lze učinit závěr, že v případě osob zapisovaných do obchodního rejstříku v rámci zapsané osoby, která se cítí být zkrácena na svých právech, zejména pokud jde o společníka,⁶⁹ v důsledku změny informací v obchodním rejstříku, které se jí bezprostředně dotýkají, má společník pouze limitovanou možnost snažit se u rejstříkového soudu jakkoli domáhat změny. Dle stávajícího výkladu právní úpravy má společník právo se proti zápisu domáhat změny pouze tehdy, došlo-li k jeho celkovému (úplnému) výmazu, nikoli ovšem ke změně údajů. I kdyby šlo o situaci, kdy je společník zcela vymazán, narazí vzápětí při snaze uplatnit svá práva dle § 101 odst. 2 zák. veř. rej. na další překážku, a to na nemožnost soudu přezkoumat platnost rozhodnutí, tvořícího podklad pro zápis změn do obchodního rejstříku. To se ostat-

ně týká všech osob, kterým § 101 zák. veř. rej. umožňuje výsledek rejstříkového řízení napadat. Dotčená osoba je odkázána pouze na řízení dle § 191 z. o. k. o neplatnosti usnesení valné hromady. Takto nastavené limity, ač se z obecného hlediska mohou jevit jako dostatečné, se v konkrétním případě stávají nefunkčním systémem, který není schopen zajistit osobám zapisovaným do obchodního rejstříku v rámci zapsaných osob dostatečnou ochranu práv. Jako problematická se jeví zejména skutečnost, že rozhodovací praxe se k jakékoli změně doktrinálního přístupu staví minimálně rezervovaně, ne-li přímo odmítavě a maximální restrikce rejstříkového řízení naopak podporuje. V praxi tak dochází k situacím neslučitelným s ústavním pořádkem.

SUMMARY

BĚLOHLÁVEK, A., J.: LIMITS ON FACTS REVIEW IN RELATION TO THE REGISTER PROCEEDINGS (COMPANY REGISTER)

Interpretation of the registration principle in the register proceedings (company registers) may cause violation of fundamental rights of persons who are not given the full opportunity to claim their rights directly in those proceedings. An example is the restriction of rights in terms of Section 101(2) of the Act on Public Registers. According to the current interpretation, the particular provision provides for defence possibilities directly in the proceedings with company registers only for persons who are fully deleted from a company register. This does not reflect, for example, situations where, although a person formally remains a member of a company, the amount of its shares changes. Defence in adversarial proceedings for the invalidity of a decision of the general meeting does not provide qualitatively the same extent of protection due to the complexity of this proceedings. Thus, instead of exclusively linguistic interpretation of Section 101(1) of the Act on Public Registers it is also necessary to apply other methods of interpretation, in particular and mainly teleological interpretation. Restrictive approach to the active legitimization (right to claim) in the register proceedings may also violate fundamental rights provided by the Charter of Fundamental Rights, as well as provided by provisions of international treaties.

⁶⁹ Společníci jsou přitom nepřímo dotčeni dle rozhodovací praxe i rozhodnutími, kterými se zasahuje do společnosti. Tato rozhodnutí se totiž rovněž týkají jejich práv. Viz Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/95 nebo Nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 83/04.

Související předpisy a judikatura

- § 131, § 131 odst. 8, § 134, § 200a, § 200c, § 200c odst. 1, § 200da, § 200db, § 200db odst. 5, § 200db odst. 7 občanského soudního řádu
- čl. 11, čl. 36, čl. 36 odst. 1 LZPS
- § 131, § 131 odst. 8, § 183, § 242 obchodního zákoníku
- § 155 odst. 1, § 245, § 260, § 551 občanského zákoníku
- § 45 odst. 1, § 45 odst. 2, § 45 odst. 3, § 45 odst. 4, § 132 odst. 1, § 175, § 190, § 190 odst. 3, § 191, § 191 odst. 1, § 192, § 245 zákona o obchodních korporacích
- § 8, § 12, § 46, § 47 odst. 1, § 78 odst. 1, § 84, § 86, § 90, § 91, § 98, § 101, § 101 odst. 2, § 117 zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů
- čl. 6 Evropská úmluvy o lidských právech
- čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 6. 2008, sp. zn. 29 Cdo 1759/2008
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3082/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4753/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3092/2012
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 4. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4347/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 2. 2017, sp. zn. 29 Cdo 1104/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 7. 2018, sp. zn. 29 Cdo 3307/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 8. 2018, sp. zn. 29 Cdo 4525/2016
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 10. 2018, sp. zn. 27 Cdo 2066/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4718/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 5. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3796/2017
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 2026/2019
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 11. 2019, sp. zn. 27 Cdo 1407/2019
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 445/2018
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 12. 2019, sp. zn. 27 Cdo 787/2018
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1470/2018
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10. 3. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4639/2018
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 1994, sp. zn. III. ÚS 23/93
- Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 1996, sp. zn. IV. ÚS 230/95
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 1. 2001, sp. zn. III. ÚS 360/99
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2001, sp. zn. II. ÚS 361/99
- Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 3. 2003, sp. zn. IV. ÚS 720/01
- Nález Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. III. ÚS 303/04
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. III. ÚS 609/04
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 83/04
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 142/06
- Nález Ústavního soudu ze dne 2. 12. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 43/05
- Nález Ústavního soudu – pléna ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 16/08
- Nález Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11
- nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2427/12
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. I. ÚS 215/12
- Nález Ústavního soudu ze dne 19. 6. 2014, sp. zn. III. ÚS 980/13
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1294/16
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. 7. 2017, sp. zn. II. ÚS 4139/16
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva – ESLP (velkého senátu) ze dne 22. 6. 2014, stížnost č. 31443/96, ve věci Broniowski v. Polsko